

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo bei vykdymo ir bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (KOM (2005) 649 galutinis)

(2006/C 242/14)

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas,

atsižvelgdamas į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 286 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 8 straipsnį,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo, ypač į jo 41 straipsnį,

atsižvelgdamas į 2006 m. kovo 29 d. gautą Komisijos prašymą pateikti nuomonę laikantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalies,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. Įvadas

Konsultavimasis su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu (EDAPP)

1. Pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo bei vykdymo ir bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje Komisija EDAPP nusiuntė 2006 m. kovo 29 d. laišku. EDAPP mano, kad ši nuomonė turėtų būti paminėta reglamento preambulėje.

Pasiūlymas ir jo kontekstas

2. EDAPP palankiai vertina šį pasiūlymą, nes juo siekiama visoje ES sudaryti palankesnes sąlygas išieškoti išlaikymą pagal tarpvalstybinius reikalavimus. Pasiūlymo taikymo sritis yra plati, nes jame aptariami klausimai, susiję su jurisdikcija, taikytina teise, pripažinimu, vykdymu ir bendradarbiavimu. Ši nuomonė pateikiama tik dėl nuostatų, kurios

turi įtakos asmens duomenų apsaugai, visų pirma susijusių su bendradarbiavimu ir keitimusi informacija, kurie sudaro sąlygas surasti skolininką ir įvertinti jo turą bei kreditoriui priskiriamą turtą (VIII skyrius ir V priedas).

3. Visų pirma pasiūlymu numatoma paskirti nacionalines centrinės institucijas, kurios sudarytų sąlygas išieškoti reikalaujamą išlaikymą keičiantis atitinkama informacija. EDAPP sutinka, kad būtų leidžiama keistis duomenimis, kiek tai yra būtina norint surasti skolininkus ir įvertinti jų turtą bei pajamas, kartu visiškai atsižvelgiant į reikalavimus pagal Direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis (21 konstatuojamoji dalis). Todėl EDAPP palankiai vertina nuorodą (22 konstatuojamoji dalis) į pagarbą privačiam bei šeimos gyvenimui ir į asmens duomenų apsaugą, kaip nustatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsniuose.

4. Visų pirma pasiūlyme nustatomas keitimosi informacija apie išlaikymo prievolių skolininką ir kreditorių mechanizmas, kuriuo siekiama sudaryti geresnes sąlygas nustatyti reikalavimus dėl išlaikymo ir jį išieškoti. Tuo tikslu bus paskirtos centrinės nacionalinės institucijos, kurios tvarkys (kitų valstybių narių) nacionalinių teisminių institucijų pateiktus prašymus gauti informaciją ir rinks šioms prašymams įvykdyti reikalingus asmens duomenis iš skirtingų nacionalinių administracijų bei institucijų. Paprastai bus laikomasi tokios tvarkos: skolininkas per teismą pateiks paraišką; nacionalinė centrinė institucija, gavusi teismo prašymą, nusiųs paraišką prašomosios valstybės narės centrinėms institucijoms (naudodama specialią V priede pateikiamą formą); pastarosios centrinės institucijos surinks prašomą informaciją ir atsakys prašančiajai centrinei institucijai, kuri pateiks informaciją prašančiajam teismui.

5. Šioje nuomonėje EDAPP paskatins gerbti pagrindinę teisę į asmens duomenų apsaugą, kartu užtikrinant siūlomų mechanizmų, kuriais siekiama sudaryti geresnes sąlygas išieškoti išlaikymą pagal tarpvalstybinius reikalavimus, veiksmingumą.

6. Todėl visų pirma būtina išanalizuoti pasiūlymo kontekstą išnagrinėjant atitinkamas išlaikymo prievolių ypatybes. Visų pirma pažymėtina, kad išlaikymo prievolių klausimas labai sudėtingas, nes gali būti daug skirtingų situacijų: reikalavimai gali būti susiję su vaikais, sutuoktiniais ar išsiskyrusiais sutuoktiniais, ir netgi su tėvais ar seneliais. Be to, reikalavimai dėl išlaikymo susiję su besikeičiančiomis ir dinamiškomis situacijomis, ir juos gali tvarkyti privatūs ir valstybiniai subjektai ⁽¹⁾.

7. Klausimas, kurio sudėtingumą patvirtina Komisijos poveikio įvertinimas ⁽²⁾, tampa dar sudėtingesnis, jei atsižvelgiama į didelius skirtumus šioje srityje 25 valstybėse narėse. Iš tiesų, materialinė ir proceso teisė, susijusi su išlaikymo prievolių nustatymu, jų įvertinimu ir trukme, teismų tyrimo įgaliojimai ir t. t., labai skiriasi.

8. Kai kurios pasiūlymo nuostatos jau atspindi išlaikymo prievolių įvairovę. Pavyzdžiui, 11 konstatuojamojoje dalyje ir 4 straipsnio 4 dalyje konkrečiai nurodytos išlaikymo prievolės, susijusios su nepilnamečiu vaiku, o 17 konstatuojamojoje dalyje ir 15 straipsnyje nurodomos skirtingos prievolės, susijusios su vaikais, pažeidžiamais suaugusiais, sutuoktiniais ir buvusiais sutuoktiniais, ir kitų rūšių išlaikymo prievolių.

9. Į pirmiau nurodytas priežastis deramai atsižvelgiama ir tada, kai nagrinėjami su asmens duomenų apsauga susiję klausimai, visų pirma vertinant keitimosi informacija proporcingumą. Iš tiesų, skirtingos išlaikymo prievolės gali būti susijusios su skirtingais nacionalinių teismų įgaliojimais prašyti informacijos; tai taip pat gali nulemti, kokio pobūdžio asmens duomenys gali būti tvarkomi ar kokiais duomenimis gali būti keičiamasi konkrečiu atveju. Tai dar svarbiau, jei atsižvelgsime į tai, kad šiuo pasiūlymu nesiekama suderinti valstybių narių nacionalinių įstatymų dėl išlaikymo prievolių.

Centralizuotos sistemos pasirinkimas

10. Kaip jau minėta, pasiūlymu numatoma sistema, pagal kurią teismai informacija keičiasi netiesiogiai, per nacionalines centrinės institucijas, o ne tiesiogiai tarpusavyje. Šis pasirinkimas nėra neutralus duomenų apsaugos požiūriu ir turėtų būti tinkamai pagrįstas. Iš tiesų, papildomas informacijos perdavimas tarp teismų ir centrinių institucijų, taip pat laikinas informacijos saugojimas pastarosiose institucijose padidins asmens duomenų apsaugai kylančią riziką.

⁽¹⁾ Pasiūlymo 16 straipsnyje pateikiama nuoroda į valstybės institucijų pagal išlaikymo reikalavimus sumokėtas išmokas.

⁽²⁾ 2005 m. gruodžio 15 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentas — poveikio įvertinimas, 4–5 puslapiai.

11. EDAPP mano, kad Komisija, vertindama įvairias politikos galimybes, išankstiniuose poveikio įvertinimuose ir rengdama pasiūlymą turėtų konkrečiai ir išsamiau apsvarstyti visų galimybių poveikį asmens duomenų apsaugai ir galimas apsaugos priemones. Šio pasiūlymo atveju visų pirma svarbu, kad centrinių institucijų veiklą reglamentuojančiose nuostatose būtų tiksliai nustatytos jų užduotys ir aiškiai išdėstytas sistemos veikimas.

II. Ryšys su dabartine duomenų apsaugos teisine sistema

12. EDAPP pažymi, kad šiame pasiūlyme turėtų būti atsižvelgiama ne tik į nacionalinių nuostatų dėl išlaikymo prievolių sudėtingumą, bet ir turėtų būti užtikrinamas visišką esamų nacionalinių teisės aktų dėl asmens duomenų apsaugos, priimtų pagal Direktyvą 95/46/EB, laikymasis.

13. Pasiūlyme iš tiesų nustatoma, kad nacionalinės centrinės institucijos gali gauti asmens duomenis, kuriuos turi skirtingos nacionalinės administracijos ir valdžios institucijos. Šiuos asmens duomenis, skirtingų institucijų surinktus kitais tikslais nei reikalaujamo išlaikymo išieškojimas, rinks nacionalinės centrinės institucijos, kurios perduos juos valstybės narės prašančiajai teisminei institucijai per pastarosios paskirtą centrinę instituciją. Duomenų apsaugos požiūriu dėl to iškyla įvairių klausimų: duomenų tvarkymo tikslo pakeitimas, tvarkymo nacionalinėse centrinėse institucijose teisinis pagrindas ir duomenų apsaugos taisyklių, taikomų tolesniam tvarkymui teisminėse institucijose, nustatymas.

Tvarkymo tikslo pakeitimas

14. Vienas iš pagrindinių asmens duomenų apsaugos principų yra tikslų apribojimo principas. Pagal šį principą, asmens duomenys turi būti „surinkti įvardintais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais, o po to tvarkomi su šiais tikslais suderintais būdais“ (Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnio 1 dalis).

15. Tačiau tikslo, kuriuo tvarkomi asmens duomenys, pakeitimas galėtų būti pateisinamas Direktyvos 95/46/EB 13 straipsniu, kuriuo nustatomos tam tikros šio bendro principo išimtys. Visų pirma, 13 straipsnio 1 dalies f punktas (įgaliojimų vykdymas) arba g punktas (duomenų subjekto apsauga arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsauga) šiuo atveju galėtų pateisinti tikslų apribojimo principo išimtį ir suteikti galimybę šioms nacionalinėms administracijoms ir institucijoms perduoti prašomus asmens duomenis nacionalinei centrinei institucijai.

16. Nepaisant to, minėtos direktyvos 13 straipsnyje reikalaujama, kad šios išimtyt būtų būtinos ir pagrįstos teisinėmis priemonėmis. Tai reiškia, kad siūlomas reglamentas dėl jo tiesioginio taikymo turi būti laikomas pakankamu 13 straipsnio reikalavimams įvykdyti arba valstybės narės turės priimti specialius teisės aktus. Bet kuriuo atveju, EDAPP primygtinai rekomenduoja, kad pasiūlymu būtų nustatytas tikslus ir aiškus nacionalinių administracijų bei institucijų išipareigojimas teikti nacionalinėms centrinėms institucijoms prašomą informaciją. Tai užtikrintų, kad nacionalinių administracijų vykdomas asmens duomenų perdavimas nacionalinėms centrinėms institucijoms būtų aiškiai būtinas norint laikytis atitinkamoms nacionalinėms administracijoms nustatyto teisinio išipareigojimo, taigi pagrįstas Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnio c punktu.

Asmens duomenų tvarkymo nacionalinėse centrinėse institucijose teisinis pagrindas

17. Panašiais sumetimais vadovaujamosi ir teisinio pagrindo, kuriuo remiamasi tvarkant asmens duomenis nacionalinėse centrinėse institucijose, atveju. Pagal pasiūlymą paskyrus ar įsteigus tokias institucijas, jos rinks, organizuos ir toliau perduos asmens duomenis.

18. Asmens duomenų tvarkymas nacionalinėse centrinėse institucijose galėtų būti grindžiamas Direktyvos 95/46/EB 7 straipsnio c arba e punktu, nes šis tvarkymas būtų būtinas norint laikytis nacionalinėms centrinėms institucijoms taikomų (pasiūlyme nustatytų) teisinių išipareigojimų arba vykdyti joms pavestą viešą užduotį.

Tvarkymas teisminėse institucijose ir Direktyvos 95/46/EB taikymas

19. Tolesnio tvarkymo teisminėse institucijose atveju turėtų būti atsižvelgiama į reglamento teisinį pagrindą. Iš tiesų, Amsterdamo sutartimi į EB sutarties taikymo sritį buvo įtraukti EB sutarties 61 ir 67 straipsniai. Tai reiškia, kad Direktyvos 95/46/EB taikymo sritis, kuri neapima veiklos, kuriai netaikoma Bendrijos teisė, apima šią sritį tik nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo. Todėl, kadangi direktyvos priėmimo metu ji nebuvo taikoma šiai sričiai, tikėtina, kad ne visos valstybės narės visiškai įgyvendino duomenų apsaugos taisykles civilinių teisminių institucijų veiklos atveju: nacionalinių duomenų apsaugos įstatymų derinimas, ypač šioje srityje, bus užbaigtas dar greitai. Tuo tarpu byloje *Österreichischer Rundfunk* ⁽¹⁾ Teisingumo Teismas patvirtino, kad Direktyvos 95/46/EB taikymo sritis yra plati ir kad gali būti priimtinos tik ypatingos jos

pagrindinių principų išimtyt. Be to, Teismas nustatė kriterijų, kurie svarbūs ir šio pasiūlymo atveju, sąrašą. Visų pirma, Teismas nusprendė, kad kišimasis į privatų gyvenimą, pavyzdžiui viešojo intereso tikslu pagrįstos duomenų apsaugos principų išimtyt, turėtų būti proporcingas, būtinas, įstatymais nustatytas ir numatomas.

20. EDAPP pažymi, kad būtų labai pageidautina tiksliai paaiškinti, kad taikomos visos duomenų apsaugos taisyklės pagal Direktyvą 95/46/EB. Tai būtų galima padaryti įterpian atskirą dalį 48 straipsnyje, kuriame šiuo metu aptariami santykiai ir galimas nesuderinamumas su kitais Bendrijos dokumentais, tačiau neminima Direktyva 95/46/EB.

Pasiūlymo teisinis pagrindas

21. Dėl siūlomo teisinio pagrindo galima pakartoti kai kurias ankstesnėse nuomonėse išdėstytas pastabas ⁽²⁾.

22. Pirma, teisinis pagrindas leidžia Tarybai nuspręsti šioje srityje taikyti ne vieningo balsavimo, o bendro sprendimo procedūrą. Šiuo atveju EDAPP ir vėl nurodo teikias pirmenybę pastarajai procedūrai, kuri gali geriau užtikrinti visų institucijų visokeriopą dalyvavimą ir visapusišką atsižvelgimą į pagrindinę teisę į asmens duomenų apsaugą.

23. Antra, šioje srityje Teisingumo Teismas pagal ES sutarties 68 straipsnį, tebeturi ribotus įgaliojimus, ypač dėl prejudicinių sprendimų. Dėl to rengiant šio sprendimo nuostatų projektą reikia dar didesnio aiškumo, taip pat susijusio su asmens duomenų apsaugos klausimais, kad būtų užtikrintas vienodas siūlomo reglamento taikymas.

Galimas būsimas keitimasis asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis

24. Dabartiniame pasiūlyme nenumatytas keitimasis asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis, bet tarptautinis bendradarbiavimas aiškiai numatomas aiškinamajame memorandumė. Todėl tikslinga paminėti vykstančias derybas dėl naujos išsamios Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos konvencijos, susijusios su tarptautiniu išlaikymo išieškojimu.

25. Akivaizdu, kad šio tarptautinio bendradarbiavimo metu gali būti nustatyti keitimosi asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis mechanizmai. Todėl EDAPP norėtų dar kartą pabrėžti, kad šis keitimasis turėtų būti leidžiamas tik tuo atveju, jei trečioji šalis užtikrina tinkamą asmens duomenų apsaugos lygį arba jei perdavimui taikoma viena iš Direktyvoje 95/46/EB nustatytų leidžiančių nukrypti nuostatų.

⁽¹⁾ 2003 m. gegužės 20 d. sprendimas sujungtose bylose C-465/00, C-138/01 ir C-139/01.

⁽²⁾ 2005 m. rugsėjo 26 d. nuomonės dėl duomenų saugojimo 42 punktas; 2005 m. gruodžio 19 d. nuomonės dėl duomenų apsaugos trečiojo ramsčio srityje 11 punktas; 2005 m. spalio 19 d. nuomonės dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS II), 9 punktas.

III. Tikslų apribojimas

26. Šiame pasiūlyme ypač daug dėmesio turėtų būti skiriam pagrindiniam tikslų apribojimo principui.
27. Iš tiesų, nors centrinėms nacionalinėms institucijoms ir nacionaliniams teismams leidžiama tinkamai vykdyti jų užduotis tvarkant atitinkamą informaciją, kad būtų sudarytos sąlygos reikalaujamo išlaikymo išieškojimui užtikrinti, ši informacija nenaudojama su tuo nesuderinamais tikslais.
28. Dabartiniame tekste tikslų nustatymas ir apribojimai aptariami 44 ir 46 straipsniuose.
29. 44 straipsnyje nustatyti konkretūs tikslai, kuriais nacionalinės administracijos ir institucijos teikia informaciją atitinkamoms centrinėms institucijoms: skolininko buvimo vietos nustatymas; skolininko turto įvertinimas; skolininko darbdavio identifikavimas ir skolininko banko sąskaitų identifikavimas.
30. EDAPP pabrėžia, kad būtina išsamiai ir tiksliai apibrėžti tikslus, kuriais tvarkomi asmens duomenys. Todėl reikia geriau nustatyti „skolininko buvimo vietos nustatymo“ tikslą. Išlaikymo prievolių tikslais skolininko buvimo vietos nustatymas suprantamas kaip nurodantis pakankamai stabilų buvimo vietą (t. y. gyvenamąją vietą, interesų vietą, nuolatinę gyvenamąją vietą, darbo vietą), kaip nurodyta V priedė, kuriame nurodomas skolininko adresas, o ne skolininko buvimo vietą tam tikru momentu (pavyzdžiui, laikina buvimo vieta, nustatyta naudojantis geografinės buvimo vietos arba GPRS duomenimis). Pastarieji duomenys nenaudojami. Be to, buvimo vietos sąvokos paaiškinimas taip pat padėtų nustatyti, kokių rūšių asmens duomenys gali būti tvarkomi pagal šį pasiūlymą (žr. toliau, 35–37 punktus).
31. EDAPP taip pat pabrėžia, kad pasiūlyme nustatoma ir galimybė keisti asmens duomenimis, susijusiais su kreditoriumi (žr. 41 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį). EDAPP daro prielaidą, kad šios rūšies informacija renkama ir tvarkoma siekiant įvertinti kreditoriaus finansinę padėtį, kuri tam tikrais atvejais gali būti svarbi įvertinant reikalavimą dėl išlaikymo. Bet kuriuo atveju labai svarbu, kad pasiūlyme būtų tiksliai ir aiškiai apibrėžti tikslai, kuriais tvarkomi duomenys apie kreditorius.
32. EDAPP palankiai vertina 46 straipsnį, ypač jo 2 dalį, dėl tolesnio nacionalinių centrinių institucijų surinktos informacijos naudojimo. Nuostatoje aiškiai nurodyta, kad centrinių institucijų teismams perduotą informaciją gali naudoti tik teismas ir tik siekdamas sudaryti sąlygas išieškoti reika-

laujamą išlaikymą. Galimybė nusiųsti šią informaciją institucijoms, atsakingoms už dokumentų įteikimą, arba kompetentingoms institucijoms, įgaliotoms užtikrinti sprendimo vykdymą, taip pat yra proporcinga.

IV. Tvarkomų asmens duomenų būtinumas ir proporcingumas

33. Pagal Direktyvą 95/46/EB, asmens duomenys turi būti adekvatūs, susiję ir savo apimtimi neviršijantys tikslų, kuriems jie renkami ir (arba) vėliau tvarkomi (6 straipsnio 1 dalies c punktas). Be to, juos tvarkyti būtina *inter alia* vykdant teisinę prievolę arba užduotį, atliekamą visuomenės labui, arba įgyvendinant oficialius įgaliojimus (7 straipsnio c ir e punktai).
34. Priešingai, šiame pasiūlyme nustatomas mažiausias kiekis informacijos, kurią centrinės institucijos gali gauti tarpininkaujant nacionalinėms administracijoms ir institucijoms, kurių sąrašas nėra baigtinis. 44 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad informacija apima „bent“ tuos duomenis, kuriuos turi valstybių narių administracijos ir institucijos, atsakingos už: mokesčius ir muitus; socialinę apsaugą; gyventojų registrus; žemės registrus, motorinių transporto priemonių registravimą ir centrinius bankus.
35. EDAPP pabrėžia poreikį tiksliau apibrėžti asmens duomenų, kurie gali būti tvarkomi pagal šį reglamentą, pobūdį ir institucijas, kurių duomenų bazėmis gali būti naudojamosi.
36. Visų pirma, turėtų būti ribojama, kokių rūšių asmens duomenis galima gauti pagal siūlomą reglamentą. 44 straipsnio 2 dalyje turėtų būti numatytas tiksliai apibrėžtas didžiausias (o ne mažiausias) informacijos, kurią galima gauti, kiekio apribojimas. Todėl EDAPP rekomenduoja atitinkamai keisti 44 straipsnio 2 dalį, išbraukiant žodį „bent“ arba numatant kitus informacijos, kuri gali būti perduodama pagal siūlomą reglamentą, apribojimus.
37. Apribojimas turėtų būti susijęs ne tik su institucijomis, bet ir su duomenų, kurie gali būti tvarkomi, rūšimis. Iš tiesų, asmens duomenys, kuriuos turi dabartiniame pasiūlyme išvardytos institucijos, skirtingose valstybėse narėse gali būti labai skirtingi. Pavyzdžiui, kai kuriose valstybėse narėse gyventojų duomenų bazėse gali būti net pirštų atspaudai. Be to, dėl vis didesnio duomenų bazių tarpusavio susiejimo, galima laikyti, kad valdžios institucijos „turi“ vis daugiau asmens duomenų, kurie kartais gaunami iš duomenų bazių, kurias kontroliuoja kitos valdžios institucijos arba privatūs subjektai ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Žr. 2006 m. vasario 28 d. EDAPP nuomonės dėl keitimosi informacija pagal prieinamumo principą 23–27 punktus.

38. Kitas svarbus susirūpinimą keliantis klausimas susijęs su ypatingų kategorijų duomenimis. Išties, dėl dabartinio pasiūlymo gali būti renkami ypatingi asmens duomenys. Pavyzdžiui, socialinės apsaugos institucijų teikiama informacija tam tikrais atvejais gali atskleisti duomenis apie narystę profesinėse sąjungose arba sveikatos būklę. Šie asmens duomenys yra ne tik ypatingi, bet dauguma atvejų nebūtini siekiant sudaryti sąlygas reikalaujamo išlaikymo išieškojimui užtikrinti. Todėl pagal Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnį ypatingų kategorijų duomenys iš esmės neturėtų būti tvarkomi. Tačiau tais atvejais, kai atitinkamų ypatingų duomenų tvarkymas būtinas dėl svarbių visuomenės interesų priežasčių, bendro draudimo išimtis gali būti nustatomos nacionaliniais įstatymais arba kompetentingos priežiūros institucijos sprendimu, jei numatomos tinkamos apsaugos priemonės (Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 4 dalis).
39. Duomenų, kuriuos gali gauti centrinės institucijos, rūšių dabartinis apibrėžimas toks platus, kad pagal jį būtų galima tvarkyti net biometrinius duomenis, pavyzdžiui, pirštų atspaudus arba DNR duomenis, kai 44 straipsnio 2 dalyje išvardytos nacionalinės administracijos turi tokius duomenis. Kaip EDAPP jau yra nurodęs kitose nuomonėse⁽¹⁾, šių rūšių duomenų tvarkymas, kuris gali būti naudojamas asmens buvimo vietai arba jo tapatybei nustatyti, gali kelti konkrečius pavojus, o tam tikrais atvejais gali taip pat atskleisti ypatingą informaciją apie duomenų subjektą. Todėl EDAPP mano, kad biometrinių duomenų tvarkymas, kuris, pavyzdžiui, gali būti laikomas priimtiniu nustatant giminytės ryšį, būtų neproporcingas užtikrinant išlaikymo prievolių vykdymą ir todėl neturėtų būti leidžiamas.
40. Antra, pagal proporcingumo principą kiekvienu konkrečiu atveju turėtų būti nustatoma, kurie iš potencialiai turimų asmens duomenų konkrečiai turėtų būti tvarkomi. Iš tiesų, nacionalinėms centrinėms institucijoms ir teismams turėtų būti leidžiama tvarkyti asmens duomenis tik tokiu mastu, kuris būtinas konkrečiu atveju, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti išlaikymo prievolių vykdymą⁽²⁾.
41. Todėl EDAPP rekomenduotų pabrėžti šį proporcingumo kriterijų pakeičiant 44 straipsnio 1 dalies žodžius „informacija, galinčia palengvinti“ žodžiais „informacija, būtina siekiant konkrečiu atveju palengvinti“.
42. Kitose nuostatose į proporcingumo principą jau yra deramai atsižvelgiama. Pavyzdys pateikiamas 45 straipsnyje, pagal kurį teismas gali bet kuriuo metu paprašyti informacijos skolininko buvimo vietai nustatyti, t. y. informacijos, kuri būtina tik teisminei procedūrai pradėti, o kitų asmens duomenų gali būti prašoma tik remiantis teismo sprendimu dėl išlaikymo prievolių.
43. EDAPP taip pat norėtų atkreipti teisės aktų leidėjų dėmesį į tai, kad, kaip jau nurodyta, siūlomas reglamentas neapsiriboja reikalaujamo vaikų išlaikymo išieškojimu, bet taip pat taikomas sutuoktinių ar išsiskyrusių sutuoktinių reikalavimams dėl išlaikymo ir tėvų ar senelių išlaikymui.
44. Dėl to EDAPP pabrėžia, kad kiekvienos rūšies išlaikymo prievolės atveju interesų pusiausvyra gali būti skirtinga, ir tai gali nulemti, koku mastu kiekvienu atveju proporcinga tvarkyti asmens duomenis.

V. Saugojimo laikotarpių proporcingumas

45. Pagal Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnio e punktą, asmens duomenys laikomi ne ilgiau, nei tai yra reikalinga tais tikslais, dėl kurių jie buvo surinkti arba po to tvarkomi. Todėl proporcingumas yra pagrindinis principas ir tais atvejais, kai įvertinamas duomenų saugojimo laikotarpis.
46. Saugojimo centrinėse institucijose atveju EDAPP palankiai vertina 46 straipsnio 1 dalį, pagal kurią nusiuntus informaciją teismui, ji sunaikinama.
47. Saugojimo kompetentingose institucijose, atsakingose už dokumentų įteikimą arba sprendimų vykdymą (46 straipsnio 2 dalies) atveju EDAPP siūlo pakeisti žodžius „pasinaudojusios šia informacija“ nuoroda į laikotarpį, kuris būtinas, kad atitinkamos institucijos įvykdytų užduotis, susijusias su tikslais, kuriais informacija buvo surinkta.
48. Dėl saugojimo teisminėse institucijose EDAPP teigia, kad informacija galima naudotis tol, kol tai būtina tuo tikslu, kuriuo ji buvo surinkta ar toliau tvarkoma. Išlaikymo prievolių atveju tikėtina, kad tam tikrais atvejais informacijos gali reikėti gana ilgą laikotarpį, kad teisėjas galėtų periodiškai įvertinti, ar tebėra išlaikymo prievolių teisinis pagrindas, ir nustatyti tinkamą kiekybinį šių prievolių įvertinimą. Pagal Komisijos pateiktą informaciją, ES pagal reikalavimą dėl išlaikymo vidutiniškai mokama 8 metus⁽³⁾.

⁽¹⁾ 2005 m. spalio 19 d. nuomonės dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS II) 4.1 punktas; 2005 m. kovo 23 d. nuomonės dėl vizų informacinės sistemos 3.4 punktas.

⁽²⁾ Tas pat taikytina atvejui, kai prašantysis teismas teikia asmens duomenis siekiant nustatyti atitinkamą skolininką, kaip nustatyta V priedo 4.1 punkte. Pavyzdžiui, skolininko šeimos narių adresų nurodymas griežtai apribojamas atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį ir į atitinkamos išlaikymo prievolės rūšį.

⁽³⁾ Žr. 2005 m. gruodžio 15 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą — poveikio įvertinimas, p. 10.

49. Dėl šių prižasčių EDAPP teikia pirmenybę lanksčiam, bet proporcingam saugojimo laikotarpiui, o ne griežtam *a priori* apribojimui nustatant vienerių metų saugojimo laikotarpį (kaip šiuo metu siūloma 46 straipsnio 3 dalyje), kuris tam tikrais atvejais gali būti pernelyg trumpas atsižvelgiant į numatomą tvarkymo tikslą. Todėl EDAPP siūlo išbraukti vienerių metų trukmės ilgiausią saugojimo laikotarpį: teisminės institucijoms turėtų būti leidžiama tvarkyti asmens duomenis tiek ilgai, kiek yra būtina siekiant sudaryti sąlygas išieškoti atitinkamą reikalaujamą išlaikymą.

VI. Informacijos teikimas skolininkui ir kreditoriui

50. Įsipareigojimas teikti informaciją duomenų subjektui atspindi vieną iš pagrindinių duomenų apsaugos principų, įtvirtintų Direktyvos 95/46/EB 10 ir 11 straipsniuose. Be to, šiuo atveju informacijos teikimas duomenų subjektams dar svarbesnis, nes šiuo pasiūlymu nustatomas mechanizmas, pagal kurį renkami ir skirtingais tikslais naudojami asmens duomenys, kurie po to perduodami ir tvarkomi pasitelkiant tinklą, kuris apima nacionalines administracijas, įvairias nacionalines centrines institucijas ir nacionalinius teismus. Todėl EDAPP pabrėžia poreikį, kad būtų laiku nusiunčiamas išsamus ir detalus informacinis pranešimas, kuriuo duomenų subjektas būtų tinkamai informuojamas apie įvairias perdavimo ir tvarkymo operacijas, atliekamas su jo asmens duomenimis.

51. Todėl EDAPP palankiai vertina pasiūlymo 47 straipsnyje nustatytą įsipareigojimą teikti informaciją skolininkui. Tačiau 47 straipsnis turėtų būti papildytas informacijos teikimo terminu. Be to, EDAPP pažymi, kad labai svarbu, jog pakankama informacija būtų taip pat teikiama kreditoriui, jei keičiamasi su juo susijusiais asmens duomenimis.

52. Išimtis, pagal kurią pranešimo skolininkui siuntimas gali būti atidėtas, jei tai gali sukliudyti veiksmingai išieškoti reikalaujamą išlaikymą, yra proporcingas, taip pat atsižvelgiant į 47 straipsnyje nustatytą ilgiausią atidėjimo laikotarpį (ne daugiau kaip 60 dienų).

53. Paskutinė pastaba susijusi su V priedu, kuriame pateikiama prašymo perduoti informaciją forma. Šioje formoje šiuo metu numatoma, kad pažymint atitinkamą langelį pasirenkama, ar teikti informaciją skolininkui. Priešingai, informacijos teikimas turi būti pateikiamas kaip numatytoji galimybė, o konkrečių veiksmų (t. y. pažymėti langelį „neinformuoti“) turėtų reikėti tik išimtiniais atvejais, kuriais informacija laikinai negali būti teikiama.

VII. Išvados

54. EDAPP palankiai vertina šį pasiūlymą, nes juo siekiama visoje ES sudaryti palankesnes sąlygas išieškoti išlaikymą

pagal tarpvalstybinius reikalavimus. Pasiūlymo taikymo sritis yra plati, ir jis nagrinėjamas atsižvelgiant į jo konkretų kontekstą. Visų pirma EDAPP rekomenduoja deramai atsižvelgti į išlaikymo prievolių sudėtingumą ir įvairovę, didelius valstybių narių šios srities įstatymų skirtumus ir įsipareigojimus dėl asmens duomenų apsaugos pagal Direktyvą 95/46/EB.

55. Be to, EDAPP mano esant būtina aiškiau išdėstyti tam tikrus sistemos veikimo aspektus, pavyzdžiui, tikslo, kuriuo tvarkomi asmens duomenys, pakeitimą, tvarkymo nacionalinėse centrinėse institucijose teisinį pagrindą ir duomenų apsaugos taisyklių, taikomų tolesniam tvarkymui teisminėse institucijose, apibrėžimą. Visų pirma pasiūlymu turėtų būti užtikrinta, kad nacionalinės administracijos perduotų asmens duomenis nacionalinėms centrinėms institucijoms ir pastarosios institucijos bei nacionaliniai teismai juos tvarkytų tik tada, kai tai būtina, aiškiai apibrėžta ir grindžiama teisinėmis priemonėmis, laikantis duomenų apsaugos taisyklėmis nustatytų kriterijų, kuriuos papildo Teisingumo Teismo praktika.

56. EDAPP taip pat prašo teisės aktų leidėjų konkrečiai atsižvelgti į toliau išvardytus esminius dalykus:

— *Tikslų apribojimas.* Būtina išsamiai ir tiksliai apibrėžti tikslus, kuriais tvarkomi asmens duomenys. Taip pat pasiūlyme turėtų būti tiksliai ir aiškiai apibrėžti tikslai, kuriais tvarkomi duomenys apie kreditorius.

— *Tvarkomų asmens duomenų būtinumas ir proporcingumas.* Reikia tiksliau apibrėžti asmens duomenų, kurie gali būti tvarkomi pagal šį reglamentą, pobūdį ir institucijas, kurių duomenų bazėmis gali būti naudojamos. Apribojimas turėtų būti susijęs ne tik su institucijomis, bet ir su duomenų, kurie gali būti tvarkomi, rūšimis. Pasiūlymu turėtų būti užtikrinta, kad nacionalinėms centrinėms institucijoms ir teismams turėtų būti leidžiama tvarkyti asmens duomenis tik tokius mastu, kuris būtinas konkrečiu atveju, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti išlaikymo prievolių vykdymą. Be to, kiekvienos rūšies išlaikymo prievolės atveju interesų pusiausvyra gali būti skirtinga, ir tai gali nulemti, kokių mastu kiekvienu atveju proporcinga tvarkyti asmens duomenis.

— *Ypatingos duomenų kategorijos.* Ypatingi duomenys iš esmės neturėtų būti tvarkomi išlaikymo prievolių vykdymui užtikrinti, nebent toks tvarkymas atliekamas laikantis Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio. Biometrinių duomenų tvarkymas išlaikymo prievolių vykdymui užtikrinti nebūtų proporcingas ir todėl neturėtų būti leidžiamas.

- *Saugojimo laikotarpiai.* EDAPP teikia pirmenybę lanksčiam, bet proporcingam saugojimo laikotarpiui, o ne griežtam *a priori* apribojimui nustatant konkretų laikotarpį, kuris tam tikrais atvejais gali būti pernelyg trumpas atsižvelgiant į numatomą tvarkymo tikslą.
- *Informacijos teikimas kreditoriui ir skolininkui.* Laiku turėtų būti nusiunčiamas išsamus ir detalus informacinis pranešimas, kuriuo duomenų subjektas būtų tinkamai informuojamas apie įvairias perdavimo ir tvarkymo operacijas, atliekamas su jo asmens duomenimis. Labai svarbu, jog pakankama informacija būtų taip pat

teikiama kreditoriui, jei keičiamasi su juo susijusiais asmens duomenimis.

Priimta Briuselyje, 2006 m. gegužės 15 d.

Peter HUSTINX
*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūnas*